

## Глава XIII

Още в полусън се обърнах на другата страна и леко отворих очи, но още преди да ми се удаде добре да се протегна, през спомена ми прелетяха живите картини от холодисплея на битката между корабоносачите. Дълго я следих заедно с чутините. Страхотни енергийни заряди се освобождаваха при тази схватка. Обаче целият този бой се проточи дълги часове и премина в позиционно сражение с нерешен изход, чак докато клепачите ми не започнаха да се затварят.

- Това още доста ще продължи все така – каза ми тогава Доброчут. – Освен това, независимо как ще се обърне всичко това, трябва да бъдем много хладнокръвни. Ще трябва да действаме, Петър.

След това си легнах, както направи и по-голямата част от чутините...

Сега погледнах часовника, по дяволите, спал съм повече от осем часа, констатирах аз. Защо никой не ме събуди? Сигурно не е било необходимо. Обаче през това време нещо трябваше да се е случило. Веднага станах и отидох до холодисплея. Трябваше да видя какво се случва.

При холодисплея отново се беше събрала по-голямата част от нашия екипаж.

- Какви са тенденцииите? – попитах аз, след като няколко секунди се взирах в картината на холодисплея.

- Не са прекалено добри – отговори ми Доброчут.

- Как?

- Нашите отстъпват.

- По дяволите!

На холодисплея можах да различа напредването на корабоносачите на острините. Погледнах и към корабоносачите за превоз на тежкия специален товар. Бяха съвсем близо до тях. Всеки момент щяха да бъдат до нашия корабоносач. Посочих с пръст участъка от холоизображението с тези корабоносачи.

- Отстъпват ли?

- Да, обаче им се удаде да натоварят целия товар – хитро се усмихна той и бързо ме погледна.

Значи, удаде им се, тоест, на нас ни се удаде. И на другите лица се показваше ту загриженост, то задоволство. Вгълбих се в холоизображението, за да разбера как протича събитието по-нататък и установих, че нашите сили отстъпват. Лесно можах да разбера това. Всъщност, какво означаваше това? Най-вероятно, не още излизане от войната?

- Скоро ще бъдат тук – Доброчут прекъсна мисълта ми, – а след това, под защитата на нашите корабоносачи ще се изтеглим към нашите енергийни поета. – Доброчут отново бързо ме погледна, докато следеше картината на холодисплея. – И онзи пропускателен пункт ни чака, нали, Петър?

- Да, разбира се.

Покрай всичко, което се случваше, бях почти забравил за онзи пропускателен пункт, съответно за затворените врати на енергийните полета. Разбира се, през съзнанието ми премина мисълта, че там са струпани и несравнимо по-големи енергийни потенциали, отколкото тук. Поне потенциали на чутините. Дотам трябва да стигнем, да, а след това – да влезем в тях. Това ще бъде, да. Това ще бъде спасението за нас. Хм, вгледах се във флота на чутините. Дали заминават заради надмощието на острините или заради предвиденото изтегляне към овалните повърхности на енергийните полета, това не можех да разбера.

Тогава нашият съседен корабоносач започна да се разпада от поредица последователни експлозии по цялата дължина на корпуса. Всичко това гледахме през големия прозорец. Затаили дъх, гледахме тази сцена, която продължаваше с експлозии в останалите по-големи части на кораба. След това същото се случи и с един наш корабоносач, намиращ се фронтално пред нас, а после на още три – един отляво и два, които бяха на самия връх на нашия флот. И по този начин се образува достатъчно голяма пролука за проникване на острините, към която те веднага се насочиха, още преди чутините

да преразпределят правилно силите си, и така, с концентрирана атака срещу втория ред корабоносачи, острините унищожиха още шест наши корабоносача. А по този начин под ударите на острините се оказаха нашите кораби, които превозваха товара, тъй като сигурно именно те бяха мишена на този пробив на острините. Всичко стана несигурно.

- Ще ги настигнат! - възкликна един чутин край холодисплея.

И въпреки незабавното насочване на флота на чутините за затваряне на пролуката, три корабоносача на острините вече настигнаха конвоя с товара и така мощно го атакуваха с енергийни ракети, че два от корабите, пренасящи товара, се разцепиха на две.

- Ние сме най-близо до тях - на глас констатираха чутините около мен, взирайки се ту през големия прозорец, ту в холодисплея, за да могат да видят възможно по-пълна картина на случващото се с пространственото разпределение на нашите сили в схватката с флота на острините. Корабите, пренасящи товар, на които бяха нанесени поражения, бяха в обсега на нашия корабоносач. Може би щяхме да поемем техния товар с целия екипаж. Именно хората не бива да бъдат оставяни на произвола на съдбата, помислих си аз. Можеше да се чуе известно негодувание по адрес на нашето колебание. Обаче веднага след това на холодисплея се показва променено разпределение на силите, като флотовете на чутините атакуваха по фланга проникващите острини. Отново в този участък имаше по-голям брой наши корабоносачи, съпроводжани от по-малки и по-маневрени кораби, въоръжени с лазерни оръдия и ракети с енергийни глави. И атаката на чутините по интензивност беше още по-мощна от току-що извършения пробив на острините. На холодисплея дори се показва отсечения връх на проникващите сили на острините. Корабите на чутините се връзваха между тях, непосредствено след техните предни корабоносачи.

- Скоро ще ги унищожим - каза Доброчут. - От този наш обръч вече няма да се спасят.

Тогава усетихме по-силно обръщането на нашия корабоносач, а то веднага беше последвано от оживените реакции на чутините.

- Отиваме да вземем товара - обясни ми Добручут.

И наистина, нашият корабоносач се отправи с пълна мощност към корабите, на които бяха нанесени поражения и от които вече се отделяха големи отломки от корпуса заедно с части от складовете и с току-що качения товар. Важен товар, който вече се изсипваше и се рееше в своите оформени като астероиди контейнери. Според показаното на холодисплея протичане на битката, спасяването на товара сигурно можеше да се осъществи без голям риск, защото всички корабоносачи на острините от върха на техния пробив трябваше да се борят за собственото си съществуване. Веднага след насочването към корабите, на които бяха нанесени поражения, отделни групи чутини от нашия корабоносач получиха повиквания, придружени с точни заповеди за понататъшни действия. И цялата спасителна акция след това протече доста бързо, без прекъсвания. Никой не ни попречи нито по време на полета, нито при спирането край корабите, на които бяха нанесени поражения. Веднага започнахме прехвърляне на товара. Нашите малки кораби-влекачи се хващаха за хилядократно по-големите, оформени като астероиди контейнери с товар, който беше тайна за мен, и, както можеше да се види на умаленото холографско изображение, с бързо придвижване в непрекъснати колони го внасяха в нашия корабоносач. Някой малко по-отдалечен наблюдател на холоизображението на тази спасителна акция, най-вероятно би трябвало да добие впечатление за някакво „всмукване“ на всичко, също и на разсипания товар, в нашия кораб. Целият този товар просто долиташе в нашите складове. Всеки момент трябваше да успеем и най-накрая пристигна и съобщение за напускане на целия ни флот на района на астероидния пояс. Обаче острините през това време успяха да преразпределят събраните сили, да ги обединят със силите от върха на първоначалната им ата-

ка, които, въпреки жестоките загуби, успяха да устоят и да образуват проход за вече подготвените свежи кораби от тила, че те можаха безпрепятствено да прелетят през образуваното от техния пробив конусообразно пространство и да се насочат директно към нашия, отначало изтеглящ се, а след това вече направо бягащ корабоносач с товара, който, въпреки мощните му двигатели, го забави, защото най-вероятно беше доста тежък. Точно към нас се насочиха, а и чутините явно веднага разбраха това и с бързо извършена маневра поставиха единадесет корабоносача един до друг, истински защитен ескорт, през който не можеше да мине никой, дори и изстреляните енергийни ракети, толкова плътен щит образуваха заедно с по-малките си кораби.

Обаче корабоносачите от силите на острините, приближили се откъм тила и през завладяното от тях конусообразно пространство, внезапно атакуваха точно този защитен конвой с такъв устрем, че с мощния си обстрел направиха пробив чак до нас, почти до физически сблъсък с нашия корабоносач. Поне на четири корабоносача на острините се удаде да направят пробив и да ни настигнат. Веднага влязохме в бой с тях, отстрани ни се притече на помощ един от нашите близки корабоносачи, а идваха още и други, обаче прекалено късно за нас. При прякото врхлитане се сблъскахме с корабоносач със същите размери като нашия. Сблъскването беше последвано от страхотно трошене и мачкане. Всички веднага нахлузахме скафандрите или, по-точно казано, с пълна скорост наскачахме в тях и се изтеглихме на страни от сблъсъка. Обаче масите на двата корабоносача имаха страхотна инерция. Стотици етажи, хиляди вътрешни помещения бяха смачкани чак до гигантските хангари и складови помещения с току-що качения товар. Стените се цепеха. Чутините бягаха, скачаха в бързите вътрешни совалки или включваха гръбните фотонни двигатели за самостоятелен полет и изчезваха през някакви дълги коридори, по които се осъществяваше вътрешния транспорт. И аз, заедно с другите чутини от нашата група, се насочих към една от колоните, забаве-

на от движението, когато нашият кораб се разцепи на две, а след това – на още от своите съставни части. И преди още да се осъзная напълно, се озовах, както и другите чутини, в открития космос сред бързо летящите части и от двата самолетоносача – както нашия, така и този на острините, които в този момент бяха най-опасни заради сблъскванията помежду им и непрекъснатата промяна на посоката. Обаче не изгубих самообладание. Избягвах като чутините летящите части, спуснах се на някаква по-голяма отломка, за да се защита от по-малките части, след което забелязах бързото приближаване на голяма част от кораб, за късмет – достатъчно рано, и бързо се изтеглих. Хвърлих се настрани и назад, успях да се измъкна, след това се огледах наоколо. Недалеч встрани летеше една част с изтръгнати стени и помещения. Насочих се към нея, хванах се за края ѝ и се опитах отново да събера сили. Трябваше да събера и мислите си. Събитието се случи прекалено бързо. „Скафандърът!“ – проблесна ми предупредителна мисъл. Опипах тялото си. Не открих нищо повредено. А иначе щях вече да съм мъртъв, ако скафандърът беше разкъсан. Постепенно започнах да идвам на себе си и отново да се оглеждам наоколо. На това изтръгнато парче пред мен се очертаваха някакви помещения от вътрешността на кораба на острините, разбира се – със стърчащи стени. В долната част забелязах врата. Затворена. Все още беше неповредена. Може би сигурно вътре имаше острини? „А това ще е неприятно – констатирах аз, след като изобщо не можах да събера мислите си в по-определена преценка. – Ако ме хванат, после...“ Отново мислите ми секнаха. Не биваше да отивам при тях. След всичко, което се случи, би трябвало вече да разсъждавам така, проблесна в съзнанието ми. Започнах да се вглеждам в онази неповредена врата, зад която вероятно, поне съдейки по размерите на тази астероидна отломка от кораб, имаше поне няколко неповредени помещения. Намирах се на една частично изтръгната и изкривена плоскост, която на корабоносача е представлявала етаж над помещенията с тази врата отдолу. Бях срещу тази

врата на върха на помещение с изтръгнат таван и нагъната стена. Отдръпнах се малко назад по плоскостта, встрани от евентуален поглед от вратата, който би могъл да бъде съвсем възможен, тъй като сблъскването на двата кораба беше блокирало както чутини, така и някои острини в тези помещения.

Все още имах възможност да отлеля настрани с гръбния фотонен двигател, обаче накъде? В моята посока, иначе доста встрани от мен, имаше голяма откъсната част от корабоносач, с хангари и, най-вероятно, с онзи товар, пръснат наоколо. Можех да различа някакви буци с форма на астероиди. Тогава вниманието ми беше привлечено от отварянето на онази врата под мен. С отдръпване зад една изтръгната колона се прикрих и така скришом поглеждах към вратата, чак докато след бавно, вероятно предпазливо отваряне, в нея се показва един острин, който се огледа наоколо и след това излезе навън, а след него дойдоха още много. Всички се оглеждаха наоколо. С ръце посочваха към отдалечена отломка от корабоносач, придвижваха се насам-натам и така, както и аз преди малко, се оглеждаха за евентуални спасителни кораби или по-голяма откъсната част от техния кораб. Шест, седем, осем ги преброих. Но наистина ще е по-добре да отлеля на някаква друга отломка или пък на един от астероидите от нашия току-що качен товар, това ми се струваше и най-смислено. Изтеглих се на противоположната страна на тази изтръгната част от корабоносача на острините, включих гръбния си фотонен двигател и се насочих с криволинееен полет към пръснатия товар, който, както отдалеч можеше да се види, представляваше астероиди заедно с разрушените стени на складовите помещения на нашия корабоносач. Отначало се отдалечавах от тази страна, която беше зад гърба на острините, скрит от техните погледи, на достатъчно голямо разстояние, поне по моя преценка, като завих към реещите се астероиди край складовите помещения, до които след това ми се удаде да стигна. Така, отблизо, астероидите изглеждаха доста по-големи. Тяхната външност напомняше на втвърдена каменна маса,

подобно на обичайните астероиди, само че във вътрешността си вероятно криеха онзи свой странен товар. Да, тайнствен товар.

Открих вход. Той обаче предизвика у мен неясно неприятно усещане, въпреки че не можех да кажа, че се боях. Всъщност, не се боях. Иначе, имаше нещо, от което ме побиваха тръпки. Обаче не прекалено силно. Нямаше нищо такова, което да ме спира, поне не в смисъл на опасност, въпреки че онова, което можеше да бъде зад вратата, предизвикваше у мен известно притеснение. А нямаше нищо друго, освен едва видимо очертан вход върху непроменената външност на астероида. Приближих се до обозначената брава. И тя беше само нарисувана, обаче при натискането ѝ плочата се откря под моя иначе лек натиск и ме пусна през входа във вътрешността. Огледах се наоколо, но отново не се виждаше нищо особено. Все пак, от това помещение отвеждаха много врати и една, право пред мен, беше прозрачна, с изглед към някакво по-голямо осветено помещение зад нея. Поне, доколкото можах да видя през нея. Предпазливо се огледах към другите врати. Никъде не можах да установя никакво движение, нищо живо. Само нежив товар най-вероятно е поставен вътре, помислих си аз. Съвсем възможно е тук да е само склад на опакован материал. Възможно? Хм... Или всички тези помещения наоколо са консервирани за транспорт? Обаче и това не можеше да се прецени. Само врати и стени можах да видя, без предмети или каквото и да било, по което можех да заключа, че нещо е отстранено.

Приближих се до прозрачната врата, през която обхванах с поглед голяма осветена зала. В нея имаше столове и маси, а покрай стените се издигаха скулптури чак до тавана, който беше прозрачен, със синкаво-черен фон. Вече исках с натиск да отворя вратата, когато приятен глас ме покани да сваля скафандъра, след като се създадат благоприятни за живот условия. Входната врата от масивна плоча се затвори, усетих повишаване на външното налягане, огледах се за нещо, по което да установя неговата височина, нищо такова не можах да

забележа, помислих си за ръчния дисплей, в това устройство съвсем вероятно имаше и манометър, само че аз не знаех как да си служа с него. В кръг бяха разположени различни бутони с някакви знаци, които не ми говореха нищо. С това нещо не можех много да си помогна.

- Аха, манометър – измърморих повече на себе си, но устройството веднага реагира, като показва продълговат цилиндър с червено стълбче, което бързо нарастваше чак до една напречна линия. След това се изписа съобщение за изравняване на налягането, а приятният глас от прозрачната врата ми съобщи, че входът е свободен, поздрави ме с добре дошъл, пожела ми приятни чувства и ме предупреди за евентуални затруднения заради повредите, възникнали след сблъскването на корабоносачите и връхлитането на големи парчета върху тях, т.е. върху този астероид, а това вероятно причинило прекъсване на връзките и направило невъзможно контролирането на работата на някои уреди.

- Нашата контролна система вече не може да наблюдава какво се случва в отделни помещения – завърши съобщението.

Влязох в помещението, огледах се наоколо, отново имаше много врати и много коридори, без каквито и да било обозначения накъде водят, покрай стените имаше само скулптури и неразбираеми за мен йероглифи на чутините, които биха могли да бъдат и само релефно оформена художествена творба. След кратко разглеждане тръгнах право напред, доста дълъг трябва да беше този коридор, беше и извит, защото не можех да му видя края, а отстрани нямаше никакви врати. Но най-вероятно имаше и врати, само че не можех да ги различа от стените. Продължих напред, огледах се надясно и наляво и забелязах няколко изкривени плочи вдясно от мен. Да това бяха поражения от сблъскването, повървах още малко напред, тук пораженията бяха още по-видими, дори можах да различа пукнатини и колкото по-напред отивах, толкова по-нагънати ставаха както стените, така и таванът и подът под мен. След това съзрях по-голяма

пукнатина отляво, малко по-напред още една, две, три и пак нагънати стени. „По дяволите,“ – измърморих аз – „това е било доста здраво сблъскване...“

Погледнах в още една пукнатина, в нея беше тъмно, и през няколко от следващите не можеше да се види много, само помещения като малко по-големи холове на Земята, а всичко беше празно. Направих крачка напред, но наскреда крачката се спрях, вниманието ми беше привлечено от леко необикновена светлина, всъщност по-слаба светлина в частично затъмнено помещение, така че още веднъж погледнах, защото всичко това беше доста различно от обичайно добре и равномерно осветените помещения на чутините. Някакво лице минаваше покрай процепа. Жена с дълга коса. Но вече я нямаше. Спрях се. Онзи образ отново се показа. Сега вече по-добре виждах. Беше някаква чутинка, необичайно облечена, с дълга бяла роба, с ръце, скръстени на гърдите; нито една от чутинките досега изобщо не бях видял с такава дреха и с такава стойка.

Притаих дъх. Само на седем-осем метра от мен, в транс на жрица, извършваща обред, гледаше пред себе си и мърдаше с устни, мърморейки нещо, вероятно някаква молитва. Внезапно съвсем се вцепени. Изправена гледаше към една отдалечена на повече от три метра прозрачна сфера на пода, застлан с покривка. Всичко въздействаше доста тържествено. Тя остана така неподвижна доста дълго, така че вече исках да тръгна, когато изразът на лицето ѝ отново ме задържа на място. Твърде важен трябва да беше този обред за тази тайнствена жрица, която още повече се изправи и отпусна ръце край тялото си, а след това с бавни движения ги разтвори като в тържествено очакване да приеме нещо. Тогава в прозрачната сфера се появи светлина с все по-видимо изображение на легло, на което беше легнала стара земянка. Лежеше по гръб със затворени очи, които бавно отвори, само малко и само за няколко секунди, след което клепачите ѝ се спуснаха и останаха за известно време затворени, а след известно време отново се отвориха. Продължи да лежи неподвижно.

След това от нейното тяло бавно се издигна прозрачна фигура, приличаща по външност на лежащата жена, като започна да се смалява все повече и повече, изчезвайки в далечината, във сферата се обърна и още веднъж закръжи над своето лежащо тяло, отново се смали, като се отдалечаваше, докато не се обърна нагоре и не полетя към стоящата чутинка. Приближаваше се към нея, като видимо нарастваше и в естествена големина спря непосредствено до нея, а тя я посрещна с разтворени ръце, усмихната, с нескрита радост от нейното пристигане. А прозрачната фигура на землянката нерешително се спря. Без съмнение, това беше онази стара землянка от леглото, съответно нейната прозрачна фигура, защото тялото все още неподвижно лежеше там, в сферата. И тази прозрачна фигура гледаше ту чутинката, ту изображението на неподвижно лежащата жена в онази прозрачна сфера. След това фигурата съдържано се усмихна и без придвижване напред или назад, с дълбоко вдишване отвори уста, бавно ги затвори, протегна ръка през чутинката с нескрита изненада от току-що преживяното събитие, като сама започна все по-често да се усмихва в отговор на милата усмивка на чутинката. Да, приятелската усмивка на чутинката извика усмивката и на фигурата на землянката. Размяната на погледи между прозрачната фигура и чутинката ставаше все по-продължително, техните усмивки – все по-непринудени. След това чутинката разпери ръце, сякаш я канеше в приятелска прегръдка, от която прозрачната фигура очевидно вече не се боеше. Направиха крачка една към друга, прозрачната фигура също разпери ръце в очакване на приятелската прегръдка.

Все още стоях със затаен дъх. За нищо подобно не ми бяха говорили чутините. Какво всъщност правят с този обред...? След няколко дълбоки вдишвания бавно изпусках въздух през полуотворената си уста. Вместо притискане в прегръдка сега можех да видя само потъване на прозрачната фигура на землянката в чутинката. Просто изчезваше в нея. Цялата, напълно. Бавно и без бързане землянката влизаше в чутинката. И двете през ця-

лото време се усмихваха, и по време на необикновеното сливане, чак докато не остана видима само чутинката, в която прозрачната фигура напълно изчезна след бавното потъване. Не можеше вече да се види. Да, изчезна в чутинката, която след това се изправи, отново прекръсти ръце на гърдите и с бавно и дълбоко поемане на въздух, който задържа доста дълго, застана с лице, обърнато нагоре. След това повтори всички движения в същата последователност и пак, както преди това, застана примижала, с лице нагоре, когато внезапно през цялото ѝ тяло премина тръпка, и още няколко пъти един след друг на последователни вълни, а накрая от устата ѝ се откъсна вик, последва го още един, вече почти стон, обаче с някакво блаженство в себе си. Чутинката се успокои. Наведе глава, тялото ѝ се отпусна в нормална стойка след напрегнатия изправен стоеж, спусна и ръцете си от гърдите и с видимо уморена крачка отиде до левитиращия плот. Всичко това трябва да беше много изтощително за нея. Поне изглеждаше така. Или в нея се мятаха невидими сили. При всички положения, изражението на лицето ѝ свидетелстваше за бурни, толкова мощни преживявания в нея, че трябваше да се хване за онзи плот, иначе вероятно щеше да падне. Силата ѝ се изчерпа. Заради онова сливане, в нея протичаше някакъв процес, от който се огъваха коленете ѝ. „Да, може да е някакъв процес“ – помислих си аз. А чутинката отново се изправи, до известна степен дойде на себе си, отново изглеждаше малко по-съсредоточена и погледна към прозрачната сфера. Там все още се виждаше картината на неподвижната земянка, същата като преди това, само че около нея имаше и други хора, мъже, жени, а също и деца. Най-вероятно, нейни роднини. Едни плачеха, а други стояха малко по-настрана.

Чутинката се приближи до прозрачната сфера, стигна непосредствено до нея, след това спря и дълбоко трогната и цялата в екстаз, леко прекара ръка по нея. Дори сълзи започнаха да текат по бузите ѝ, докато с израз на скръб на лицето неясно мърмореше някакви думи, вероятно имената на онези край леглото. Поне та-

кова впечатление добих. Дяволски убедително беше да се види всичко това, така че самият аз сведох поглед и изтрих очи, овлажнени за няколко секунди. Обаче, след като отново погледнах към затъмненото помещение, около себе си забелязах някаква мъжка фигура, облегнатата с рамене на стената. Как? Откъде? Най-вероятно, заради тъмнината не съм го видял. Може и преди мен да е бил там... Нима сцената с обряда на чутинката толкова да ме е заангажирала, че да не се огледам наоколо? Огледах го по-внимателно. Беше острин. По дяволите! Острините още преди мен ли са били тук? Но не от онази част на корабоносача, на който бях и самият аз, не онези острини, които дойдоха през онази врата. Най-вероятно, наистина не бяха те. Но това всъщност беше все едно. Дали е сам? Огледах още малко по-внимателно наоколо. Не можах да видя нито един друг острин. Само този беше. Отстъпих крачка назад, а остринът с движение на пръста към устата ми направи знак да мълча. След това с ръка посочи чутинката и после пак сложи пръст на устата. Кимнах в потвърждение, макар че не знаех, дали така е правилно или пък би трябвало да закрещя. Остринът не изглеждаше агресивен, всъщност изобщо не правеше впечатление да е опасен. Оттам поглеждаше ту към мен, ту през една пукнатина към чутинката. Всъщност, повече гледаше чутинката, така очевидно, че започнах отново да следя събитието край прозрачната сфера, като при това поглеждах ту към острина, ту към чутинката, която през това време продължаваше видимо съсредоточена да се визира в случващото се край леглото на земянката. Просто се движеше с леко разперени ръце над онази сцена в прозрачната сфера. И сълзите започнаха да се стичат по бузите ѝ. Много силно.

Остринът през това време бавно се беше приближил до мен и отново се загледа в чутинката.

- Видяхте ли какво правят тези магарета, а?

Не отговорих. Думите на острина все пак ме изненадаха, пък и бяха изречени с ненавист, с някакво негодувание.

- Вие сте един от онези земляни, нали? – попита остринът и спокойно продължи. – Наблюдавах ви, когато гледяхте това представление на чутинката. Надявам се да не сте ѝ се вързали...

Направих неопределено движение с глава:

- Е, аз не знам, дали изобщо съм разбрал правилно всичко това. Всъщност, за какво става дума? – и след кратко размишление, под въздействието на погледа на острина, ми се изплъзна от езика: – Ами нали не са духове? Стори ми се, сякаш духът на онази умряла землянка се пренесе в тази госпожа тук. Не съм запознат с източника на цивилизацията на чутините, поне не достатъчно, за да преценя това събитие. Вашите сънародници дори ги обиждаха на работи. Доста думи и още повече онова, което се случи, за мен просто е трудно да разбере.

- Онова не е било обиждане – твърдо отговори остринът – и вашето предположение не е далеч от истината. Могат да бъдат всичко. Поне според мен. Всичко им признавам – усмихна се с надменна презрителност, – всичко, освен това, че са живи същества.

Подкрепи думите си с остър поглед, пълен със разрителна убедителност.

Изплъзна ми се едно „фуу“, докато издишах. Думите на острина иначе все още приемах с резерви, защото трябваше да погледна всичко това и от другата страна, въпреки че някои подробности в поведението на чутините дори се потвърждаваха от тях. Обаче Хоная беше жена с много чувственост в себе си. Бях почувствал цялото ѝ женско същество, когато я прегръщах, заедно с чувствената топлина, която тя излъчваше и не можеше да бъде имитирана, както и не можеше да бъде имитирана нейната болка от загубата на мъжа ѝ тогава, при нашата първа среща. Не, това не може да бъде истина, Хоная изобщо не е дух.

- Телата им са от плът и кръв – отвърнах на острина, който спокойно ме слушаше, а след това бавно направи отрицателно движение с глава и каза:

- При живите същества мисълта на индивида не-

минуемо е свързана както с мозъка, така и с тялото, а при чутините тук няма никаква връзка. При тях тялото е едно, мозъкът друго, а мисленето, заедно с характера и страстите – нещо съвсем трето.

- Значи, тялото им е от някакъв материал – направих се, че се съгласявам с неговото обяснение, обаче запазих мнението си.

Остринът наблюдаваше реакцията ми на неговите думи.

- Трудно ви е да възприемете тези факти, нали? – попита той.

Поклатих глава. Така набързо не можех да взема решение за всичко това, тъй като се запитах защо остринът да казва истината, особено като се има пред вид, че острините са в спор, всъщност – във война с чутините? Даа, в спор... Защото и чутините не казват нищо хубаво за острините. Ни най-малко. Упрекват ги за някакъв дефект, онази тяхна ядрена война трябва да е оставила последици. Погледнах острина. Ей така, на външен вид, по него не можеха да се видят никакви ядрени последици. Нищо особено, т. е. нищо такова, което да показва определени телесни увреждания. Изобщо нямаше нищо инвалидно, точно обратното, добре сложен беше този острин, както и останалите му сънародници, които бях видял досега, пък и когато говореха, бяха с целия си. Арогантни са, това – да, малко високомерни, е, доста високомерни, имат се за нещо повече, което само по себе си е разбираемо, защото наистина са на много висока степен на развитие. Пък и на Земята също има такъв обичай или нещо такова, по-високоразвитите народи се имат за нещо повече от по-малко развитите.

Сега остринът, който се смути от оценяващия ми поглед, бързо установи какво се крие зад него. Като се усмихна, направи леко, отрицателно движение с глава:

- Какво са ви надърнкали чутините за нас? Че сме инвалиди, нали? Душевно инвалиди? Защото сме имали ядрена война? – неподвижно ме наблюдаваше.

Направих неопределена гримаса, защото не исках да повтарям упреците на чутините и още по-малко – тех-

ните обиди. Обаче и не можех да отрека това, което отгатна остринът.

- Знаете ли – продължи остринът, – що се отнася до нашата ядрена война, работите са съвсем ясни, а това никак не попада на чутините. Затова постоянно все си измислят нещо и замесват неща, които нямат нищо общо с цялата работа. Вижте, и начинът, по който са ви говорили за нашата ядрена война нагледно показва тяхното планово подвеждане на земляните. Познават вашия опит и ви казват само онази част, която може да бъде само основа за по-нататъшни изводи, за вашите погрешни изводи. Посели са във вас съмнение по отношение на умствената ни нормалност, въпреки че онази наша ядрена война достатъчно добре им е позната.

Кимнах:

- Разбира се, тези неща трудно ги преценявам. По всяка вероятност са пресилвали.

- Какво ти пресилвали, навели са ви на погрешни мисли! – Остринът видимо вече беше направо ядосан. – Пренасочили са ви по съвсем погрешен път на разбиране. Не пресилват, а подвеждат, разбирате ли, подвеждане е правилната дума. Сами ще се убедите. Това не говоря само заради нашата ядрена война, във връзка с която нещата са доста очевидни, а защото постъпват по един и същ начин и във всички останали случаи.

Последните думи той изрече с истински гняв.

Нищо не казах. Сигурно щях да се спречкам с този острин, ако сега се опитам да му противореча, а не ми се искаше да правя това. Ни най-малко не исках ненужен спор.

- А с нашата ядрена война било така – остринът продължи с по-спокоен тон. – Между два доминиращи народа (и ние също сме имали тогава повече държави, както и вие, земляните) избухнал конфликт. Всичко се развивало по начин, много подобен на събитията при вас по времето на студената война, само че ние сме се впуснали в още по-голямо производство на ядрени бомби, сигурно заради по-лесно достъпните руди, преди всичко уран. А след това противоречията все повече се

изостряли. И понеже ядрената война се оказала доста вероятна възможност, и двете страни започнали да строят много здрави противоядрени скривалища за продължителен престой. И двете страни се заловили с този проект с най-голяма сериозност и според най-добрите си способности. При това възникнал въпросът на кого да се даде предимство при настаняване в първите скривалища. Понеже при нас се водели войни десетилетия още преди да бъде открита ядрената бомба, а и още от столетия преди това – с по-голяма или по-малка острота – при нас се оформила култура на бойци. Най-цененото качество било да бъдеш най-добрият войник. Младите доброволци се проверявали както при приемането им в армията, така и по време на тренировки и обучение. Били класирани както според тяхното поведение на бойното поле, така и с писмени тестове. Както момчетата, така и момичетата. И с годините тази система на отделяне на най-добрите била доведена до завидно ниво. Получили се елитни части от бойци, такива, каквито всеки командир можел само да желае. И двете страни – и тяхната, и нашата – решили, че в случай на война най-напред ще защитят именно тези елитни части от млади момчета и момичета. Такъв бил изборът и от двете страни, за това спомогнало и желанието да се укрепне авторитета на военната професия и желанието да се насърчи младежта да се включва във военните части. И както се оказало по-късно, именно това било решаващото при определяне на предимството за настаняване в атомните скривалища. За това можем да направим заключение и след проверка на промените в приоритетния списък. Очевидно ръководствата и на двете страни все още не били убедени, че съществува сериозна възможност за започване на ядрена война. Накрая тя просто ги изненадала. Всъщност, не могли да изключат грешките. А за тоталната война допринесли малко и командванията в скривалищата, въпреки че по-късните проверки показали, че били включили своите системи едва след експлозиите на първите противникови бомби. Накрая било унищожено цялото население на нашата планета. Оцелели

само онези, които били в скривалищата. А оттогава нашето развитие е протичало в мир. Оцелелите от двете страни по-късно се обединили, сигурно заради малкия брой, и след това в мир изграждали нашата цивилизация. А в самата война нямало нито ранени, нито увредени, чутините знаят много добре това. Имало или само мъртви, или напълно здрави оцелели. А генетичните промени, за които ни натякват чутините, били, пак по техните думи, последица от селекцията с тестването на наборниците. До известна степен това е и вярно, затова по-късно сме направили корекции на съответните гени, но дори приблизително не толкова, колкото ни упрекват те. Малка част от тях бяха най-вече заради недомлъвките в нашите междусъседски отношения, защото беше възможно да се направи заключение, че отново имаме нужда да укрепваме отбранителните сили и войнишкия дух. Храбростта и готовността да се изпълняват заповеди със самопожертвователност за благото на нашата цивилизация, на нас, острините, са ни вродени, и изобщо не ни идва на ум да променяме тези две наши главни положителни качества, които очевидно толкова много смущават чутините.

- Аха, а пък аз си представях всичко това наистина по малко по-различен начин – казах аз. Просто трябваше малко да се замисля над тези думи на острина. За такъв източник на дефектност, ако изобщо мога така да нарека това, наистина, не бях помислил. Изобщо, възможно ли е това? Така глупаво да започнат онова тестване? Трудно е да се повярва. Освен ако при търсенето на едни способности съвсем да са забравили за останалите, а това вече е възможно. Хм. Истина е, че такива военно ориентирани по-високоразвити цивилизации ни най-малко не е приятно да имаш за съседи, така че в този смисъл можех да разбера чутините. Пък и за земляните това нямаше да е прекалено голямо щастие, ако не употребим противоположния израз, който вероятно е подходящ. От тази гледна точка, за земляните най-вероятно по-добри партньори са чутините, но по-добре да не споменавам това пред този острин. Обаче и чутините

са странни. Ако наистина са духове, както казва остринът, и което се вижда от всичко тук сега, и с тях партньорството не може да бъде особено приятно. Всъщност, трудно е да си представя какъв вид партньорство би могло да бъде това. Думите на острина „признавам им всичко, освен това, че са живи същества“ отново и отново ми идваха на ум, въпреки че заради красивото лице на Хоная постоянно ги изтиквах настрани. Духове, хм, какво всъщност означава това понятие? Не беше лесно да се размишлява за тях. Поне за мен не беше, защото в духове изобщо не съм вярвал. Всъщност все още не вярвам в тях. Тук, при тези чутини, иначе наистина се вижда нещо такова, обаче за какво действително става дума, все пак не беше възможно да се определи ей така. Духове? Това вече е прекалено. Но пък от друга страна, очертаха се някои характерни особености, та много неща са възможни. Да, много неща...

Погледнах острина, обърнат към чутинката край прозрачната сфера, гледаше пред себе си с блуждаещ нанякъде поглед. В мислите си трябва да беше някъде другаде. Когато погледнах и чутинката, видях разплаканото ѝ лице и как тя унесено следи случващото се в онази сфера, в която край леглото на землянката мъже и жени, които седяха на столове край краката ѝ, триеха сълзите си. Най-вероятно роднини на покойната. Поне така се виждаше. След всичко онова, което преживях напоследък, а и доколкото можех и да разбера, вече не бях убеден в нищо.

- Еволюцията на вашата цивилизация е много интересна – започнах аз. – Иначе трудно мога да си представя какво изобщо е възможно на толкова високо ниво на развитие на цивилизацията, така че и този ваш спор с чутините не ми е съвсем ясен. А с оглед на всички тези битки се оказва дяволски сериозна работа, – намекнах аз за невероятните за мен размери.

Остринът продължаваше да гледа чутинката, стояща пред сферата, или поне в нейна посока, а след това леко кимна.

- Става сериозно, да – каза той и изпитателно впе-

ри очи в мен. – Тяхната победа би означавала господство на духовете и роботите над живите същества, господство над цивилизациите, които са се развили по нормален еволюционен път в тази част на вселената. Също и над вашата. Или по-специално, над вашата, защото именно господството над вас за тях е особено важно. Знаете ли изобщо защо?

Малко помислих, но за нищо, което би могло да бъде подходящо за отговор, не можах да се сетя. Освен няколко, несвързани помежду си подробности, нищо смислено не ми дойде на ум.

- За тях сте някаква ферма – остринът ме гледаше няколко мига, а след това продължи по-спокойно: – Е, да, не е съвсем така, защото досега тук бяхме и ние. Именно на нас трябва да благодарите, че вашата еволюция протича несмущавано. Поне в общи линии. Още при първата си среща с чутините поставихме искане за невмешателство в развитието на по-младите цивилизации. Принудиха се да се съгласят за това. Знаеха, че трябва да го направят. Въпреки цялото негодувание, накрая се съгласиха. След това предложихме правилата.

Остринът дори малко се разпали при последните думи, така че трудно устоявах на неговата убедителност.

- На мен чутините ми говореха за приятелско отношение към по-малко развитите цивилизации – подхвърлих аз. – Нищо враждебно към нас, земяните, не можах да забележа у тях.

- Нищо враждебно! – повтори остринът моите думи и почти необуздано се засмя. – Ха! Че и вие не мразите прасетата, които изяждате, нали?

Тази забележка беше или безвкусна, или... хм, груба.

- Споменахте споразумение за зачитане на правото на по-малко развитите цивилизации на собствено развитие, така че сравнението с прасетата...

- Е, разбира се, това споразумение важеше досега. Поне до границата на забележимото. Вашата еволюция досега не беше смущавана благодарение на нашето

отстояване на позицията за ненамеса в еволюционния развой на по-малко развитите цивилизации. Но ако ние не бяхме наблизил и чутините правеха каквото си искат, без каквото и да било контрол, сравнението с прасетата щеше да бъде достойно за внимание.

Леко се намръщих и полугласно повторих:

- Достойно за внимание... Хм. А защо? А какво ги кара да правят това?

Стиснах устни в знак на неразбиране и невъзприемане на такъв вид действия и си помислих, дали не е по-добре да вярвам на острините, отколкото на чутините. А тогава замигаха светлини и се чу пронизителен вой, при което чутинката се сепна и се огледа наоколо, но не можеше да види острина и мен, а с някакво притеснение или страх, както можеше да се види на лицето ѝ, се обърна към изображението в прозрачната сфера и след това – към мигащите светлини над себе си, бързо се отдръпна крачка назад, сякаш трябваше да избяга, след това пак се приближи и още веднъж погледна изображението в сферата, изтри сълзите от бузите си и после се обърна настрани и с бързи крачки избяга през вратата. Погледнах острина. И той изглеждаше някак смутен. Поглеждаше ту към мигащите светлини, ту към ръчния си холодисплей:

- Унищожили са защитния ми контролер на входа на този астероиден контейнер. И то преди да успее да ги забележа.

Огледа се наоколо и пак погледна ръчния дисплей, където се показваше разположението на околните помещения.

- Какво ще правим – попитах аз.

- Тук, през тази врата и след това напред по коридора, трябва да отидем до горните помещения.

Остринът посочи с пръст предвидения път през показаните на холодисплея помещения. Там имаше и изход през горните помещения. Остринът тръгна към отворената врата, а аз го последвах, минахме през нея, и в коридора нямаше никого. По така точното пространствено изображение, показано на холодисплея на остри-

на, не беше трудно да се ориентираме. Обаче последва експлозия в помещението, през което възнамерявахме да минем, вратата с трясък се отвори, в нас се блъсна ударна вълна, така че трябваше да се спрем. В този момент през вратите от двете страни към нас се втурнаха роботи на чутините. В миг и двамата бяхме на пода. Веднага разоръжиха острина, а на мен ми позволиха безпрепятствено да се изправам сред тях. Вече отнасяха острина и след малко изчезнаха с него зад вратата, така че останах сам с роботите.

- Надявам се, че не сме ви наранили - уважително се извини един робот със съвсем човешка външност и ме помоли да го последвам до централната зала, където бил някакъв сборен център.

- Останалите членове на вашия екипаж са оцелели след сблъсъка - ми каза още роботът - и нашето командване вече е наредило да продължите вашата мисия.

- А, да! - казах аз, като в главата ми се пораждаха нови мисли и някаква констатация, че все още е прекалено рано за окончателни заключения, макар че преди малко онзи острин беше доста, доста убедителен. След дълго чакане в централната зала ми съобщиха, че идвал нашият кораб БУРЕВЕСТНИК, на който вече трябвало да е събран нашият екипаж. А иначе всичко било наред и нека на спокойствие да съм си почивал. Приносителят на това съобщение, отново робот с човешка външност, при това ме посъветва да отида в едно по-подходящо помещение, което е „много приятно“, както каза той, и когато с глава дадох знак, че съм съгласен, продължи:

- За почивка и релаксация след изключителни усилия са предназначени специални помещения. И нашите гости много често ги използват.

След това ме покани да го последвам по посока на тези помещения. Обаче пояснението, че чутините имат в този астероид специални помещения за почивка, до известна степен се различаваше от моя досегашен опит. Не кой знае колко често бях срещал уморени чутини. Ако изобщо бях срещал. А на този астероид, поне по думите на робота, добих такова впечатление, че често

имат работа с умората на чутините. От какво? Помислих си за чутинката при прозрачната сфера. Хм?

Роботът ме отведе в голяма зала с удобни нарове покрай стените, с шест реда шезлонги, наредени в средата на помещението, и с кръгова пътека, по която се разхождаха някои чутини, а други си почиваха в шезлонгите или на онези нарове; всички изглеждаха съвсем различно от чутините, с които бях привикнал досега. Един мина край мен с блуждаещ поглед, който беше вперил пред себе си, така че изглеждаше някак си странно. Роботът ме поведе към един свободен нар, долният беше все още свободен. Седнах на него и започнах да оглеждам наоколо. Един чутин на шезлонг на няколко метра от мен, докато дишаше дълбоко и бавно, леко отваряше и затваряше очи. Малко по-нататък дремеше една чутинка. А покрай мен с бавна разхождаща се крачка се движеше друг чутин с напълно отсъстващ дух, като някакъв мъртвец. А може би самият той беше дух. Но и останалите чутини в това помещение не изглеждаха доста по-различно. Липса на жизненост можах да забележа у всички. Много странно. Преди не бях забелязал нищо подобно.

Всякакви мисли ми идваха на ум една след друга, защото мисълта за духовете все още беше необичайна за мен и не можех просто ей така да приема онези обяснения на острина. Духове, да, духове... Въпреки всичко, все още не можех да видя нищо по-определено. Никога не съм вярвал в духове, а сега изведнъж да повярвам просто така? Да, ама не става. Още от първата ми среща с чутините се сблъскам с понятия чужди, дяволски необичайни, с неща, които явно са възможни, въпреки че до неотдавна ги смятах само за игра на въображението. Дали в тази действителност биха могли да съществуват и духове? Като чутини? Тази мисъл ме накара да се надигна от нара. Още веднъж бързо обходих с поглед помещението. На сумрачния фон, непосредствено след седящия чутин, забележах неясна фигура на жена, от която неволно у мен се събуди сцената край прозрачната сфера. Трябваше да я сравня с фигурата на онази чутин-

ка, която накрая избяга така набързо при воя на алармата. И сега, тази жена можеше ли да е именно тя? По дяволите. Ако това е истина, то тези чутини тук са нещо такова като нея. Нещо такова? Разбира се, не ми беше съвсем ясно. Обаче, какви биха могли да бъдат иначе? Тези духове тук, около мен... Не, не, все пак така не можех да започна размислите си за всичко, което се случваше тук! Сякаш умираха или току-що бяха възкръснали... Точно така. В тези две групи бих ги включил най-лесно. Съвсем лесно си представих там, долу, на Земята, някакъв труп, от който онова, каквото и да беше то, за мен може и да е душа, се пресели в чутинката. Само че защо имат толкова празен поглед? Духовите празен поглед ли имат? Мъртъвците вече да, но духовите? А какъв поглед всъщност имат духовите? Или, какъв трябва да имат? Наистина, прекалено малко знаех за духовите. В моргата вече бях виждал мъртъвци. И тази атмосфера тук от време на време ми пораждаше същите чувства, макар и при вида наистина само на някои чутини в това помещение. Само някои от тях оставяха такова впечатление. Обаче те бяха достатъчно убедителни. Отново огледах помещението и там, където беше преди, видях очертанията на лицето на онази чутинка. Та наистина седеше там... Още по-внимателно се загледах в тази посока и потърсих познати черти на лицето, потънало в полумрак зад доста по-едрия чутин, седящ пред нея. И той ми изглеждаше някак си мъртвешки. А да не би всичко това само да ми се струва? Хм. Трябва да отида при нея. Ако седнех до нея, разбира се по-лесно щях да преценя всичко това. Но трябваше да седна между нея и онзи мъртвешки чутин преди нея. Хм... Към тази атмосфера тук изобщо не можех да привикна. Дори точно обратното... започнаха да ме побиват тръпки. Иначе не ме беше прекалено много страх, не. А и изобщо не ми беше приятно. Да се направя ли на прост и да седна между тях? Да направя така сред духове? Е, не ми и остава нищо друго. В хубава каша се забърках. Или, по-скоро, ме забъркаха. И сега ще трябва да се промъквам между духове? Да, именно, трябваше да се промъкна там между

тях. Защото не мога да попитам нещо във връзка с намеренията си тези чутини край мен.

Отново се огледах наоколо. Чутинът, отдалечен на два-три метра, беше обърнат с лице към мен. Да, беше се втренчил право в мен. Да не би да ми чете мислите? Такива странни, каквито изглеждаха, тези чутини напълно възможно да имаха и такава способност... Фуу! В това помещение трябваше да внимавам дори за това, което си мисля. Още веднъж погледнах чутина. Все още стоеше неподвижно, обърнат право към мен. Това беше повече от очевидно. А трябваше да мина покрай него. Този тип ни най-малко не беше приятен. Наистина ли гледаше в мен? Всъщност, не можех да определя накъде гледа.

Реших се. Станах бавно, обходих с поглед помещението и полака се разходих край него. Още един чутин кибицеше там отстрани, подобен на вид, само че оставяше някак си впечатление на войнствен, поне по-резките му движения оставяха такова впечатление. Доколкото беше възможно, със спокойна стъпка тръгнах напред, а погледа си вперих пред себе си, дълбоко замислен, въпреки че при това не мислех за нищо, или по-скоро мислех само за това да не привличам ничие внимание със своята различност. След това се спрях до онази чутинка в полумрака. Изобщо не смутих нито нея, нито чутина пред нея. Дори не ме забеляза, просто гледаше през мен. Не изглеждаше опасен, не показваше никаква агресивност, въпреки че беше доста едър. Малко се озърнах наоколо и седнах на близкия нар, както бях видял да сядат чутините в това помещение. След това известно време гледах втренчено пред себе си, което трябваше да бъде забелязано от чутинката до мен, въпреки че очевидно изобщо не я интересувах. След това се излегнах по гръб и се надигнах на лакът, така че можах да запазя видимостта си към помещението, без специално завъртане на главата. Чутинката все още беше разплакана. Бавно посягаше с ръка към лицето си и триеше с пръсти сълзите ту от едната, ту от другата страна, като при това на пресекулки мърмореше нещо. Заслушах се.

Нещо все трябваше да различа от това мърморене. Обаче не ставаше. Мърморенето беше прекалено неясно, губеше се в шепот, всъщност само в мърдане на устните. Отново седнах. След това погледнах към чутинката, някак си се преструвах, че гледам покрай нея, обаче се опитах да чета от устните ѝ, за да хвана поне някоя дума. Беше някакво жалене. „Горките...” успях да различа, последваха някакви неразбираеми думи. И отново „горките...”. Сигурно беше казала: горките ми деца... Повтаряше това на края на всяко мърморене. Вслушах се още по-съсредоточено и при това прикрито наблюдавах лицето на чутинката. Да, жалеше своите близки. Правеше това подобно на хората от Земята. Съвсем човешка реакция при смърт на близък човек или скъп приятел. Само че тук беше точно обратното. Онази, която беше умряла, жалеше своите живи роднини. Хм? Това си го бива. Леко въртях отрицателно глава, сякаш не мога да приема прекалено просто обяснение. Това, което се виждаше, най-вероятно беше по своему реално. Обаче беше и факт, че тази жена близо до мен е чутинка. А се държеше така, сякаш беше онази жена, онази мъртва землянка, сякаш онази мъртва жена беше оживяла и след това гледаше своите живи близки. Хм... „Горките деца...” повторих мърморейки нейните думи.

Чутинката се сепна. Но не прекалено силно. Само малко, толкова, колкото да ме забележи.

- Прекалено високо ли говорех? – попита тя.

Завъртях отрицателно глава. Наистина, беше малко по-шумна от останалите чутини в това помещение, но това беше и най-малкият проблем. Затова махнах с ръка, а чутинката прие това като движение, което се разбираше от само себе си, така че в този случай очевидно бях реагирал по нейните критерии. Само ме погледна още два-три пъти. Вероятно трябваше още нещо да добавя. Обаче какво трябваше да кажа? А какво се казва при такива случаи? Нещо обичайно? Какво е за чутините в такива случаи нещо обичайно? Огледах другите лица наоколо. Повече или по-малко всички някак си блуждаеха. Така, както преди малко се мъчех да се престоря

и аз? Хм, няма да е това, не. Те не се преструват. Да подхвърля ли някоя част от размислите си?

- Жал ми е за децата – казах аз, мърморейки, сякаш размишлявах в транс.

- Да – леко кимна чутинката. – Въпреки че вече всички са осигурени, със семейства, всички имат работа, редовни доходи, семейства, деца...

Тя изтри сълзите си. В думите ѝ можеше да се усети и родителското удовлетворение от това, че децата са осигурени. Колко човешко беше това.

Отново изтри сълзите си:

- Да, изгубиха мама. Мъчно им е. Не мога да гледам техния плач.

На думите ѝ реагирах с бавно потвърдително кимане. Иначе исках и нещо да добавя, но след размислих, замълчах. Досега се бях представил доста добре. Какво изобщо спада към обичайния разговор на чутините в такива случаи ми беше доста неизвестно, за да си позволя малко по-непринудено бърбене. Въпреки... този обичай на чутините? На духовете? На духовете или на чутините? След всичко това, това не трябваше ли да е едно и също? Как трябваше да проникна в тайните на тази цивилизация? Възможно е това да не точната дума, но все пак става дума за определена „цивилизация“, въпреки че острините не ги признават за живи същества.

Към мен се приближи една роботостюардеса с приятна, макар и различна външност от тази на чутините, които по този начин се бяха погрижили за достатъчно забележима разлика между тях и роботите. Хм... Между тях и роботите? Съобщи ми, че имам посетител. Хоная беше дошла. С нашия кораб дойдоха да ме вземат.

Бързо станах. Още веднъж погледнах разплаканата чутинка и се запътих след роботостюардесата.